

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ സപ്തത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ സപ്തത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

സലക്ഷ്മണേന ശ്രീരാമേണ വൽകലവസ്ത്രസ്യ ധാരണം സീതായാ
വൽകലധാരണേനാന്തഃപുരസ്തീണാം ഖേദോ ഗുരുണാ വസിഷ്ഠേന
കൈകേയീം നിർഭർത്യ സീതാകർത്യകവൽകലധാരണസ്യ
വീരോധശ്ച

മഹാമാത്രവചഃ ശ്രുത്വാ
രാമോ ദശരഥം തദാ |
അഭ്യഭാഷത വാക്യം തു
വിനയജ്ഞോ വിനീതവത് ॥ 2.37.1 ॥

ത്യക്തഭോഗസ്യ മേ രാജൻ
വനേ വൻയേന ജീവതഃ |
കിം കാർയമനുയാത്രേണ
ത്യക്തസംഗസ്യ സർവതഃ ॥ 2.37.2 ॥

യോ ഹി ദത്ത്വാ ദ്വിപശ്രേഷ്ഠം
കക്ഷ്യായാം കുരുതേ മനഃ |
രജ്ജുസ്നേഹേന കിം തസ്യ
ത്യജതഃ കുഞ്ജരോത്തമം ॥ 2.37.3 ॥

തഥാ മമ സതാം ശ്രേഷ്ഠ
കിം ധ്വജിന്യാ ജഗത്പതേ |

സർവാൺയേവാനുജാനാമി
ചീരാൺയേവാനയന്നു മേ || 2.37.4 ||

ഖനിത്രപിടകേ ചോദേ
സമാനയത ഗച്ഛത |
ചതുർദശ വനേ വാസം
വർഷാണി വസതോ മമ || 2.37.5 ||

അഥ ചീരാണി കൈകേയീ
സ്വയമാഹൃത്യ രാഘവം |
ഉവാച പരിധത്യേതി
ജനൗഘേ നിരപത്രപാ || 2.37.6 ||

സ ചീരേ പുരുഷവ്യാഘ്രഃ
കൈകേയ്യാഃ പ്രതിഗൃഹ്യ തേ |
സുകുജവസ്ത്രമവക്ഷിപ്യ
മുനിവസ്ത്രാൺയവസ്ത്ര ഹ || 2.37.7 ||

ലക്ഷണശ്ചാപി തത്രൈവ
വിഹായ വസനേ ശുഭേ |
താപസാച്ഛാദനേ ചൈവ
ജഗ്രാഹ പിതൂരഗ്രതഃ || 2.37.8 ||

അമാത്മപരിധാനാർഥം
സീതാ കൗശേയവാസിനീ |
സമ്പ്രേക്ഷ്യ ചീരം സന്ത്രസ്താ
പൃഷ്ഠതീ വാഗുരാമിവ || 2.37.9 ||

സാ വ്യപത്രപമാണേവ
പ്രഗൃഹ്യ ച സുദുർമനാഃ |

കൈകേയോഃ കുശചീരേ തേ
ജാനകീ ശുഭലക്ഷണാ || 2.37.10 ||

അശ്രുസമ്പൂർണനേത്രാ ച
ധർമ്മജ്ഞാ ധർമ്മദർശിനീ |
ഗന്ധർവരാജപ്രതിമം
ഭർതാരമിദമബ്രവീത് || 2.37.11 ||

കഥം നു ചീരം ബധ്നന്തി
മുനയോ വനവാസിനഃ |
ഇതി ഹൃകുശലാ സീതാ
സാ മുദോഹ മുഹൂർമുഹുഃ || 2.37.12 ||

കൃത്യാ കംഠേ സു സാ ചീര -
മേകമാദായ പാണിനാ |
തസ്ഥൗ ഹൃകുശലാ തത്ര
വ്രീഡിതാ ജനകാത്മജാ || 2.37.13 ||

തസ്യാസ്തത് ക്ഷിപ്രമാഗത്യ
രാമോ ധർമ്മഭൃതാം വരഃ |
ചീരം ബബന്ധ സീതായാഃ
കൗശേയസ്യോപരി സ്വയം || 2.37.14 ||

രാമം പ്രേക്ഷ്യ തു സീതായാ
ബധ്നന്തം ചീരമുത്തമം |
അന്തഃപുരചരാ നാർയോ
മുമുചൂർവാരി നേത്രജം || 2.37.15 ||

ഊചുശ്ച പരമായത്താ
രാമം ജ്വലിതതേജസം |

വത്സ നൈവം നിയുക്തേയം
 വനവാസേ മനസിനീ || 2.37.16 ||

പിതൂർവാക്യാനുരോധേന
 ഗതസ്യ വിജനം വനം |
 താവദ് ദർശനമസ്യാ നഃ
 സഹലം ഭവതു പ്രഭോ || 2.37.17 ||

ലക്ഷ്മണേന സഹായേന
 വനം ഗച്ഛസ്യ പുത്രക |
 നേയമർഹതി കൽയാണി
 വസ്തും താപസവദ് വനേ || 2.37.18 ||

കുരു നോ യാചനാം പുത്ര
 സീതാ തിഷ്ഠതു ഭാമിനീ |
 ധർമനിത്യഃ സ്വയം സ്ഥാതും
 ന ഹീദാനീം ത്വമിച്ഛസി || 2.37.19 ||

താസാമേവംവിധാ വാചഃ
 ശൃൺവൻ ദശരമാത്മജഃ |
 ബബന്ധൈവ തഥാ ചീരം
 സീതയാ തുൽയശീലയാ || 2.37.20 ||

ചീരേ ഗൃഹീതേ തു തയാ
 സബാഷ്ടോ നൃപതേർഗുരുഃ |
 നിവാർയ സീതാം കൈകേയിം
 വസിഷ്ടോ വാക്യമബ്രവീത് || 2.37.21 ||

അതിപ്രവൃത്തേ ദുർമേധേ
 കൈകേയി കുലപാംസനി |

വഞ്ചയിത്യാ തു രാജാനം
ന പ്രമാണേവതിഷ്ടസി || 2.37.22 ||

ന ഗന്തവ്യം വനം ദേവ്യാ
സീതയാ ശീലവർജ്ജിതേ |
അനുഷ്ടാസ്യതി രാമസ്യ
സീതാ പ്രകൃതമാസനം || 2.37.23 ||

ആത്മാ ഹി ദാരാഃ സർവേഷാം
ദാരസംഗ്രഹവർതിനാം |
ആത്മേയമിതി രാമസ്യ
പാലയിഷ്യതി മേദിനീം || 2.37.24 ||

അഥ യാസ്യതി വൈദേഹീ
വനം രാമേണ സംഗതാ |
വയമത്രാനുയാസ്യാമഃ
പുരം ചേദം ഗമിഷ്യതി || 2.37.25 ||

അന്തപാലാശ്ച യാസ്യന്തി
സദാരോ യത്ര രാഘവഃ |
സഹോപജീവ്യം രാഷ്ട്രം ച
പുരം ച സപരിച്ഛദം || 2.37.26 ||

ദരതശ്ച സശത്രുഘ്ന -
ശ്ചീരവാസാ വനേചരഃ |
വനേ വസന്തം കാകുത്സ്മ -
മനുവത്സ്യതി പൂർവജം || 2.37.27 ||

തതഃ ശൂൻയാം ഗതജനാം
വസുധാം പാദപൈഃ സഹ |

ത്വമേകാ ശാധി ദുർവൃത്താ
പ്രജാനാമഹിതേ സ്ഥിതാ || 2.37.28 ||

ന ഹി തദ് ഭവിതാ രാഷ്ട്രം
യത്ര രാമോ ന ഭൂപതിഃ |
തദ് വനം ഭവിതാ രാഷ്ട്രം
യത്ര രാമോ നിവത്സ്യതി || 2.37.29 ||

ന ഹ്യദത്താം മഹീം പിത്രോ
ഭരതഃ ശാസ്തുമിച്ഛതി |
ത്വയി വാ പുത്രവദ് വന്ധും
യദി ജാതോ മഹീപതേഃ || 2.37.30 ||

യദ്യപി ത്വം ക്ഷിതിതലാദ്
ഗഗനം ചോത്പതിഷ്യസി |
പിത്യവംശചരിത്രജ്ഞഃ
സോഽന്യഥാ ന കരിഷ്യതി || 2.37.31 ||

തത് ത്വയാ പുത്രഗർധിന്യാ
പുത്രസ്യ കൃതമപ്രിയം |
ലോകേ നഹി സ വിദ്യേത
യോ ന രാമമനുവ്രതഃ || 2.37.32 ||

ദ്രക്ഷ്യസ്യദ്വൈവ കൈകേയി
പശുവ്യാലമൃഗദ്വിജാൻ |
ഗച്ഛതഃ സഹ രാമേണ
പാദപാശ്ച തദുൻമുഖാൻ || 2.37.33 ||

അഥോത്തമാൻയാദരണാനി ദേവി
ദേഹി സ്തൃഷായൈ വ്യപനീയ ചീരം |

ന ചീരമന്യാഃ പ്രവിധീയതേതി
 ന്ധവാദയത് തദ് വസനം വസിഷ്ഠഃ || 2.37.34 ||

ഏകന്യ രാമന്യ വനേ നിവാസ -
 സ്ത്വയാ വൃതഃ കേകയരാജപുത്രി |
 വിഭുഷിതേയം പ്രതികർമനിത്യാ
 വസത്യരൺധേ സഹ രാഘവേണ || 2.37.35 ||

യാനൈശ്ച മുഖൈഃ പരിചാരകൈശ്ച
 സുസംവൃതാ ഗച്ഛതു രാജപുത്രി |
 വസ്രൈശ്ച സർവൈഃ സഹിതൈർവിധാനൈ -
 ര്നേയം വൃതാ തേ വരസമ്പ്രദാനേ || 2.37.36 ||

തസ്മിംസ്തഥാ ജൽപതി വിപ്രമുഖ്യേ
 ഗുരൗ നൃപന്യാപ്രതിമപ്രഭാവേ |
 നൈവ സു സീതാ വിനിവൃത്തഭാവാ
 പ്രിയന്യ ഭർതൂഃ പ്രതികാരകാമാ || 2.37.37 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ സപ്തത്രിംശഃ സർഗഃ ||